

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računijo naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 4.

V Ptuj v nedeljo dne 22. januarja 1911.

XII. letnik.

Današnja številka ima zopet 2 strani priloge in šteje torej skupaj 10 strani ter več slik.

Kmetje v okraju sv. Lenart slov. gor. pozor!

V nedeljo, dne 22. januarja 1911, popoldne ob 3. uri se vrši v „Vereinshausu“ v Sv. Lenartu slov. gor.

veliki kmetijski shod,

na katerem se bode o važnih zadevah razpravljalo. Treba je, da tudi kmetijsko ljudstvo šentlenartsko enkrat odločno svoje mnenje povle! Treba je, da odločno protestiramo proti zločinski obstrukciji v štajerskem deželnem zboru, ki nam prizadeva tako velikansko škodo. Treba je, da se tudi napredni kmetje tega okraja združijo in da, trdni kot skala, zahtevajo svoje ljudske pravice.

Zato pa naj pridejo vsi na ta shod, kateri imajo srce za ljudstvo in voljo za delo! Tudi nasprotniki, ki se znajo in hočejo dostojno obnašati, naj pridejo. Seveda ne bodemo tega trpeli, da bi nam kakšni nahujskanci shod motili ali ga celo razbili.

Somišljeniki! Agitirajte za shod in pridite vsi! Sklicatelj.

Proti papežu!

Kje so tisti stari duhovniki, dobrotniki ljudstva, ki so dvigali duše v raj pravega krščanstva, ki so živeli, čutili in trpeli s farani, ki bi kot dobri pastirji žrtvovali svojo srčno kri za svoje ovce? ... Kje so častitljivi starčki, ki so imeli vedno le Božjo besedo v ustah? ... Pomrli so in pod zeleno grudo počivajo! Za njimi pa je nastopila politična klerikalna duhovščina, ki z neverjetnim fanatizmom hrepeni po posvetni nadvladi. „Moje kraljestvo ni od tega sveta“, tako je učil On, ki je dal božansko svoje življenje za narode vsega sveta. Te Božje besede danes ne čujemo več. Mlada duhovščina jih je pozabila. Pozabila je na duhovniške čednosti, pozabila na ponižnost, pohlevnost, pokornost. Bolj posvetna kakor lajki sami je mlada duhovščina in ponosno dviga svojo glavo, stiska svojo pest ter skuša vpreči vse ljudstvo v jarem svoje nazadnjaške politike. Res, kje ste, vi pravi, nekdanji duhovniki, katerih se starejši ljudje še z globoko ljubeznijo spominjajo? V grobu počivajo. In ako vidijo divjanje in zapeljavanje in zatiranje njih novodobnih naslednikov, potem se morajo pač v grobu obrniti. . . .

Kristus in aposteljni so prepovedali duhovščini politično delovanje. Vsak politikujoči duhovnik izdaja tedaj svetovo pismo. Ali kaj se brigajo naši mladi kaplani za to resnico! Svojo pot grejo naprej brez ozira na vse zapovedi in določbe. In nikomur se ne pokorijo!

Kolikokrat smo že doživeli, da so mladi kaplani, ki so nosili še lemenatarske hlače, napadali in vlačili po listih svoje lastne župnike. Sele te dni je kočevski kaplan in hujskač Ko-

pitar ruval in ščuval proti svojemu dehantu g. Erkerju. Vsak duhovnik, ki mu je Božja beseda več nego politični dirindaj, mora biti pripravljen, da se bodejo lastni njegovi duhovniški tovariši v njega zaganjali kakor brencelj v konja, da ga bodejo črteli, zatirali, denuncirali in mu škodovali na vse plati. Koliko tozadevnih slučajev bi lahko našli! Pa ne samo to! Tudi proti cerkveni oblasti kot taki, proti svojim od Boga in države postavljenim predstojnikom se politični kleriki zoperstavljajo. Iz političnih, narodnih ozirov se n. pr. niso udeležili zadnjih „Katoških shodov.“ Škofijskim odredbam glede jezikovnih razmer se v uradu ne pokorijo, pastirska pisma razlagajo po svoje, ukazom, da naj se ne pečajo s politiko, se naravnost krohotajo. Župnik, dehant in škof so takemu mlademu kaplanu deveta brigaja; njih ukazi se ne vpoštevajo. . . .

Ni čuda, da se je ta upornost mladih političnih duhovnikov razvila še huje in da ti fantje ne vpognelo svojega tilnika niti — pred svetim Očetom! Slovenski župnik F. S. Šegula je p. kr. enkrat javno povedal, da ti mladi politični kaplani vedno pri papeževih ukazih premišlujejo, ako je „pokorščina razumna.“ Par tednov je minulo od te izjave in že stojimo pred dejstvom, da se slovenska politična duhovščina z neverjetnim pogumom upira ukazu papeža samega! O tej stvari treba obširneje izpregovoriti!

Meseca novembra p. l. izdal je sv. Oče ukaz, ki je zlasti za naše razmere velikanskega pomena. Zapovedal je namreč v svoji oblasti kot vrhovni cerkveni poglavar in Kristovi naslednik, da ne sme biti noben katoliški duhovnik v posojilnicah, zadrugah, denarnih podjetjih itd. odbornik, predsednik ali blagajnik. Tisti duhovniki, ki so že doslej v takih poslih, morajo tekom 4 mesecev odstopiti. Utemeljil je papež ta svoj ukaz z določbami tridentinskega cerkvenega koncila. Gotovo pa je, da je ta prepotrebni ukaz posledica grozovitega klerikalnega poloma na Koroškem, nadalje poloma klerikalnih konzumov na Slovenskem sploh in enakih gospodarskih grehov. Kajti mi vemo dobro, da je stotero kmetov pri milijonski slepariji na Koroškem in polomu „konzumov“ izgubilo zaupanje v duhovščino in da je to dejstvo tudi veri grozovito škodovalo. Klerikalni konkurzi in bankeroti škodujejo veri veliko občutneje, nego vsi „brezverni listi“ skupaj.

To je tudi sv. Oče izprevidel in vsled tega je izdal svoj ukaz. Ali bilo je, kakor da bi kdo podregal v sršenovo gnezdo. . . . Komaj se je namreč na Slovenskem največje razburjenje vsled propadanja „konzumov“ poleglo, ko so pričeli klerikalci že svoje denarne zadruge in posojilnice ustanovljati. Z njimi hočejo v prvi vrsti kmete gospodarsko odvisne napraviti. Kdor je dolžan, ta je od svojega upnika odvisen, — to je stara pesen. Tako odvisne ljudi pa hočejo črni klerikalci potem zlorabljati v svoje politične namene. Pri vsakih volitvah so klerikalcem dolžni ljudje za črnuhe

„zanesljivi“ volilci, na vsak klerikalni shod morajo priti, pokoriti se morajo v vsakem oziru klerikalni komandi. Tako bi bila utemeljena klerikalna nadvlada za večne čase.

Znano pa je, da so voditelji klerikalnih posojilnic na Slovenskem skoraj izključno politikujoči duhovniki. Predsedniki so, blagajniki, odborniki in sploh komandanti. Kar oni zapovejo, to se zgodi v teh denarnih zavodih. Nekaterim duhovnikom se to tudi prav lepo izplača. Tako ima n. pr. duhovnik dr. Krek kot načelnik klerikalne „Zadružne zveze“ baje 8000 kron letne „plače.“ Tako svotico niti najpohlevnejši človek ne izpusti rad. In naši klerikalci so že taki, da nabirajo zaklade, ki jih žre rja in molji.

Take so pri nas razmere in zato je udaril papežev ukaz kakor strela iz jasnega neba. Ako bi se ta ukaz uveljavil, — koliko nerednosti v posojilnicah bi prišlo na dan, katere zdaj pokriva črna suknja! Pa ves vpliv politične duhovščine na denarne zavode bi izgubil, kmetje bi si uredili sami svoje kreditne zadeve, — nikdo bi posojilnic ne mogel zlorabljati v strankarsko-politične namene.

Vse to so naši politični duhovniki takoj izprevideli. In zato so sklenili, da se natihoma uprejo in zoperstavijo papeževemu ukazu. To je pravzaprav tako nebovpijoče dejstvo, da zgodovina katoliške cerkve zadnjih desetletij kaj ednega sploh ne pozna. To je revolucija zoper Rim, ki jo vprizarjajo tisti, kateri so prisegli Rimu pokorščino. Odkrito se seveda ti duhovniški politiki ne upajo zoperstavljati papežu. Zato iščejo lisičje zvižaje in jezuitska zavijanja. Naročili so n. p. svojim pokornim petolicem v posojilnicah v strogo zaupnem pismu, da naj ti v od lajkov podpisanim dopisu zahtevajo, da se mora duhovnikom sodelovanje pri posojilnicah dovoliti. Stem se hoče torej papeža prisiliti, da prekliče svoj ukaz. Ali papež je vendar nezmožljiv in zapoveduje! A klerikalni kolovodje hočejo sv. Očetu peska v oči natrositi, hočejo papeža naravnost ogoljufati.

Kako bode končalo? . . . Res, daleč smo prišli, — katoliško ljudstvo mora papeža braniti pred napadi katoliških političnih duhovnikov. In potem se gotovi ljudje še čudijo, da vera peša.

Politični pregled.

Državna zbornica je pričela pretekli torek zopet svoje zasedanje. Baron Bienerth je predstavil svoje nove ministre in Čehi so pričeli zopet z ropotom in skandalom. To je že stara navada v našem „dragem“ parlamentu. V splošnem je politični položaj jako zmeden, kajti z novo vlado pravzaprav nikdo zadovoljen ni.

Med nemškimi klerikalci na Štajerskem vlada hud notranji boj in očitajo drug drugemu politično sleparijo. Zdaj je klerikalna stranka posl. Pantza in urednika Neunteufel iz svojih vrst izključila. Po našem mnenju pa velja tukaj nemška beseda: Pack schlägt sich, Pack verträgt sich!

Odstopil je papežev nuncij na Dunaju knez

Granito di Belmonte. Kakor znano, se je svoj čas sprl z našim zunanjim ministrom.

Narodna pogajanja v Pragi so zopet popolnoma pretrganja. Zopet ni prišlo do sporazumljenja med Nemci in Čehi. Gospodarska škoda, ki sledi tej norosti, je naravnost velikanška.

Ljudsko štetje je v nekaterih mestih že končano. Dunaj ima n. pr. 2,004.291 prebivalcev (pred 10 leti jih je imelo 1,648.335). K temu pride še 26.543 aktivnih vojakov.

Prvaško gospodarstvo. Slovenski listi vedno vpivajo, koliko občinskega denarja izdaja mesto Gradec v nemško-narodne namene. Ako vse skupaj zračunamo, znaša ta svota letnih 6155 K, kar za tako veliko mesto gotovo ni pretirano. V Ljubljani pa gospodarijo že leta sem slovenski narodnjaki. Glasom zadnjih podatkov izdajajo ti prvaki v enem letu v narodne namene 62.200 K. Premisliti se mora, da ima Ljubljana le 40.000 prebivalcev, vendar pa izdaja 10 krat več nego Gradec v narodne namene. Ni čuda, da je ta prestolica prvaškega gospodarstva in prvških polomov tako grozovito zadolžena, da njeni prebivalci že komaj izhajajo od samih plačil. Občina je prvakom ravno tudi le molzna krava v njih politične namene.

Stajersko-kranjska železniška konferenca. Da se doseže nekak sporazum glede nameravane zgradbe novih za zvezo Dunaj-Dalmacija-velevažnih železnic, sklicala se je konferenca, ki se je vršila 14. t. m. v Gradcu. Za Stajersko so se je udeležili Edmund grof Attems, deželni odbornik dr. Link in deželni poslanec Jos. Ornič, ki se je za te načrte že velikih zaslug pridobil. Kranjsko deželo pa sta zastopala deželni glavar pl. Šuklje in stavbeni nadsvetnik Klimar. S to konferenco napravil se je v tem vprašanju velik korak naprej.

40 letnico praznuje te dni nemška država. kakor znano, je bila preje razkosana v male državice. Po vojski l. 1870/71, v kateri so bili Francozi grozovito premagani, posrečilo se je velikemu Bismarcku, zediniti te državice v enem skupnem cesarstvu. Prvi cesar je bil dotedanji pruski kralj Viljem I. V teh 40 letih postala je Nemčija močna in krepka. Obenem postala je pa tudi najzvestejša zaveznica naše države.

Na Rumunskem zahteva vlada 200 milijonov frankov za armado. Vojaški moloh žre pač po celem svetu kri in mozek narodov.

Dopisi.

Iz okraja sv. Lenart sl. g. Ljubi „Stajerc“, vredno bi bilo, da bi enkrat delo našega Roškarja in njegovih prijateljev v okrajnem zastopu malo ožigosili, ker to delo je za nas plačevalce naravnost nevarno, ter nam boče gotovo višje doklade prineslo. Preglejmo si samo zidanje ceste. Mi nismo nasprotniki dobrih cest, ali kako se pri nas zidajo, je škandal. Preglejmo si zidanje ceste skozi občino Porčič, katera se že 10 let gradi in še vedno ni gotova. Na kratak del je gotova, na kratak del začeta in večji del pa še taka, kakor je bila. Tisti deli ki so začeti in niti gotovi niso, pa so že za popravilo. Tedaj dvojno delo in dvojno plačilo! Saj Roškar in Kramberger ne plačata, pač pa kmeti. Ta cesta še ni gotova in začel, pa samo začel je okrajni zastop zidati cesto skozi Senarsko na Sv. Anton. Zakaj so to cesto samo zidati začeli? Da bi volilce goljufali, ker obečajo jo že od Abrahama sem. In s to cesto ravno tako delajo, kakor z ono skozi Porčič. En del začeti, nič gotovo, tako da sedaj nihče ne more več voziti. Zakaj pa bi se ne bi tisti deli ceste, katere so začeli delati, tudi izgotovili? Zakaj pa je okrajni zastop od občine Senarske že prej denar zahteval za to cesto, kak še so je merili? In zakaj še okrajni zastop od te občine sedaj več zahtevlje, ko še vendar to delo ni toliko veljalo, kakor je ta občina plačala? Ako mora občina toliko denarja šteti, si lahko sama ceste zida. Zida znabiti okraj dele ceste samo zato, da boče potem lahko višje je doklade zahteval? Ako ima tajnik Kramberger toliko časa, da lahko proti nemški šoli agitira, mora tudi za okraj čas imeti. Ker nemške šole ne boče Kramberger in tudi ne okraj plačati, pač pa to kar okrajni zastop preveč in skozi nečuvnost za okrajne ceste izda! To nedeljo 22. t. m. ob

3. uri boče v sv. Lenartu shod. Na tem shodu boče treba tudi o prvškem gospodarstvu v našem okraju govoriti.

Iz Vurberga. Smešnica: (V hišo stopi gospod, ki se je nekoč zaklel, da ne prestopi praga dotične hiše. Šlo se je menda tistikrat za nekega zgubljenega otroka. Ker pa so se bližale zopet občinske volitve, trebalo se je vendar ponizati, ker v tej hiši je — moč). Na pragu sreča domačo dekle Paulo. Gospod: Kako si bleđa, Paula! Kaj ti je, vsaj nisi bolna? Paula: Tako nekako, slabo mi je. On: Sirotica! dal ti bom jaz nekaj, da ti bo bolje. Na! Ona: Oh gospod, kako ste dobri! (z hvaležnim pogledom). On: Kaj boš hvalila saj ne stane več kot 10 kron. Ona: Oh gospod, kako ste dobri! (z ljubeznivim pogledom). Janez ki je videl je rekel, da je bila pijača, Meta ki je tudi videla je rekla, da je bila — maža. Naj bo kakor hoče, Paula je zdrava in tudi rudeča, odkar zahaja gospod zopet v hišo.

Vurberg. Saj Vam je menda znano, gosp. urednik, da je naša fara in občina v obče strogo pobožnega mišljenja. Da je fara pobožna, je pač zasluga našega gosp. župnika. Če pa ima g. župnik tudi za občinsko upravo enake zasluge, presodite Vi, gosp. urednik. Znano je namreč, da je glava vsega političnega in volilnega gibanja župnik. Občina ima nad 6.000 K. v hranilnah, 400 K v posojilih, 1.600 K v obligacijah, toraj nad 8.000 K, kar kaže skrbno gospodarstvo občinskega odbora pod pokroviteljstvom župnikovim. Na kak način prištedi občina ta denar, hočem Vam, g. urednik, v naslednjih vrstah pokazati; samo če date to v natis, uzegne krčiti celo papir, če se bo pisalo nanj, kako skrbi občina za reveže. Občinski ubožec Jože Golob je hodil od hiše do hiše. Pretečen teden (bil je že dalje časa bolan) oslabej je popolnoma. Da ne bi umrl pri hiši A. Štaneta, najel je imenovani posestnik dva moža, ki sta imela zavleči 80 letnega starčka h kmetu Francetu Krefl. Držala sta ga za pazuhe in vlekla, v tem ko je starec brusil z nogami po trdi zmrzjeni cesti. Ko je pa zagledala gospodinja od daleč, kakega gosta — dobijo k hiši, začela je vpiti in zmerjati, da se je razlegalo po vasi. Moža sta popustila nesrečneža pred listnjakom, od koder se je z zadnjimi močmi zavlekel v hlev. Menda so tudi v hlevu pozabili na njega; šele drugo jutro so ga preiskali, ker se ves čas zganil ni, kajti bil je mrtev. Zanimivo je tudi, da je Franc Krep sin Janeza Krefl, gostilničarja in veleposestnika, o katerem je bila še pred nedavnim časom polna vsa javnost, in kateri pri vseh mogočih prilikah z „Bog nas vidi“ in „Bog je pravičen“, svojo pobožnost izraža. Tudi

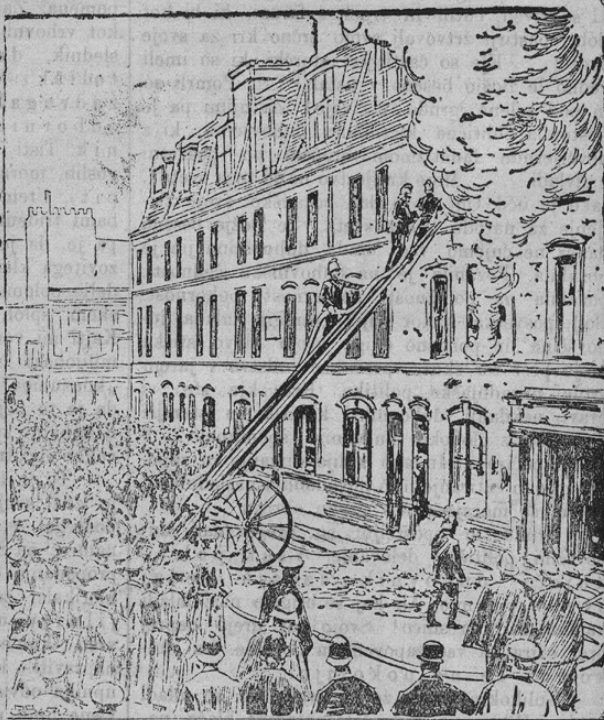
je zanimivo, da je Janez Krefl ni sprejemal tega reveža pod streho, kak je določil občinski odbor; le nekaj dni pred smrtjo, pravijo da je prenočil v kónjskem hlevu Kreflovem, pa še tedaj je baje dobil siromak zjutraj z bikovico čez pleča, ker ga hlapec ni našel tam, kamor so ga zvečer položili. (Če je to gotova rasnica, Vam bom prihodnjič poročal.) Krefl! „Bog je pravičen“. — Pred leti je umrla ženska sirota. Hodila in vlačila so jo slednjič bolno od hiše do hiše. Slednjič dalo jo je županstvo vendarle prepeljati v bolnišnico, pa prepozno; umrla je na vozu brez tolažbe sv. vere, ki ji je v občini toliko... Pred nedavnim časom zbolel je občinski ubožec Cvetko. Vlačili so ga jednako prejšnim. Slednjič ga ni hotel nikdo več sprejeti, ker se je bal, da bi mu umrl, ter s tem občutne stroške napravil; ker občinski naš urad, ne plačuje rad. Slučajno imel je ravno takrat konjederec ali šintar opravka v bližini dotične hiše, kjer se je nahajal imenovani ubožec. Čujtel! Naprosil je nekdo šintarja, naj naloži še to „nadlogo“ in jo zapelje v bolnišnico. Konjederec se je pošalil, da kogar ima on enkrat v rokah, ne bo več nadlegoval nikogar. In res, ko je pripeljal iz Krčevin na okrajno cesto, ni bilo več Cvetka med živimi. — Pa vsaj ni šintar zastoj vozil? Pač? — Toliko za danes od občine, njenih članov itd. V prihodnjic več v drugih zadevah. Gospodu župniku bi pa svetovali, da bi tudi v takih stvareh s svojo politično modrostjo delovali na in za blagor revežev.

Opazovalec.

Dornava pri Ptuju. Res redek slučaj, da bi kmet kmeta učil. Dne 15. januarja t. l. je prišel na željo naših občanov vzoren kmetovalec g. Vičanski Škerlec od Velike Nedelje na gospodarski shod, ki je bil na ta dan sklican za našo precej veliko vas. Gosp. predavatelj Škerlec nas je v jednatih in prijaznih besedah marsikaj koristnega za blagor kmeta iz svojih 18 letnih gospodarskih izkušenj podučil. Njegove poljudne besede o napravi novih travnikov, o pripravljanju semen za setev s strojem in o deteljni setvi po najnovejši iznajdbi so vplivale močno in čudno na nas zborovalce, ter smo sklenili, da začnemo tudi mi te naprave. Razložil nam je tudi napake pri poljskih rastlinah, ki jih imamo na naših njivah vsled ozkih ogonov s štirimi brazdami, kar v resnici priznamo. Velevažnega pomena za nas je tudi bilo, ko je gosp. Škerlec v 20 minutah v brzoparilniku „Alfa“ klajo skuhal, ter smo potem skusili krompir in repo, kar je bilo v resnici tako kuhano, kakor je prej povedal. Ta brzoparilnik „Alfa“ je pripeljal ta dan sem nam znani kmetovalec iz Cunkovec, kar smo tudi željno pričakovali. Po naši vasi

Boj z anarhisti.

Poročali smo že o boju, ki ga je imela policija v Londonu z ruskimi anarhisti. Kakor znano, so ti anarhisti ustrelili več policajev. Potem so se skrili v neki hiši, iz katere so ure dolgo na policijo in vojake streljali. Končno so tudi hišo zažgali in našli v plamenih svojo smrt. Naša slika kaže gorečo hišo po boju v trenutku, ko nastopa požarna bramba, da zaduši plamena.

Nach der Beschussung der Anarchisten-Burg in Houndsditch (London)

Zadnji čas je!

Kdor še nima

„Stajercovega“

kmetškega

koledarja,

naj si ga takoj nabavi!